

A Mernyei-erdő (HUDD20019)
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
fenntartási terve

Kaposvár
2019

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

7625 Pécs, Tettye tér 9.
Telefon: +36 72 517 200
Fax: +36 72 517 229

AREMONIA Kutató, Fejlesztő és Szolgáltató Betéti Társaság

7477 Szenna, Tildy Zoltán út 33.
Tel.: +36 30 8696077

Vezető szakértők

Dr. Juhász Magdolna (botanika, természetvédelem)
Dr. Ábrahám Levente (zoológia)

Közreműködő szakértők

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság:
Márkus András
Dévényi Borbála

© Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

1.	A terület azonosító adatai	4
1.1	Név.....	4
1.2	Azonosító kód.....	4
1.3	Kiterjedés.....	4
1.4	A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	4
1.4.1	Jelölő élőhelyek.....	4
1.4.2	Jelölő fajok	5
1.5	Érintett települések	5
1.6	Egyéb védetség kategóriák.....	5
1.7	Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1	Természetvédelmi kezelési terv	6
1.7.2	Településrendezési eszközök	6
1.7.3	Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	7
1.7.4	Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek.....	7
1.7.5	Halgazdálkodási tervek	7
1.7.6	Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	7
1.7.7	Egyéb tervek.....	7
2.	Veszélyeztető tényezők	8
3.	Kezelési feladatok meghatározása	12
3.1	Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	12
3.2	Kezelési javaslatok	13
3.2.1	Élőhelyek kezelése	13
3.2.2	Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	30
3.2.3	Fajvédelmi intézkedések	30
3.2.4	Kutatás, monitorozás	31
3.2.5	Mellékletek.....	33
3.3	A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	36
3.3.1	Agrártámogatások	36
3.3.2	Egyéb.....	38

1. A terület azonosító adatai

1.1 Név

Tervezési terület neve:	Mernyei-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	---

1.2 Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUDD20019
--------------------------------	-----------

1.3 Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	250,41 ha
--------------------------------	-----------

1.4 A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és állatfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018 évi változatát vettük alapul

1.4.1 Jelölő élőhelyek

Kód	Magyar név
91E0*	*Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
6240	Szubpannon sztyeppék
6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei
91L0	Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>)

*kiemelt jelentőségű élőhely

1.4.2 Jelölő fajok

Irányelv melléklete	Faj neve	Populáció (A-D)
II.	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	C
II. és IV.	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)	C
II. és IV.	Vidra (<i>Lutra lutra</i>)	C
II.	Harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>)	C

A kódok jelölése az országos állománymérethez viszonyított arányt mutatja: A = 100 % \geq p > 15 %; B = 15 % \geq p > 2 %; C = 2 % \geq p > 0 %; D = nem szignifikáns populáció

1.5 Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Magyaregres	96,96	38,47
Mernye	56,34	22,35
Somogyaszaló	96	38,09
Somogyeszi	2,74	1,09

1.6 Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
<i>Egyéb érintett (átfedő) Natura 2000 terület</i>	-	-	-	-	-
<i>Országos jelentőségű védett természeti terület</i>	-	-	-	-	-

<i>Helyi jelentőségű védett természeti terület</i>	-	-	-	-	-
<i>ex lege védett terület</i>	-	-	-	-	-
<i>ökológiai hálózat magterület övezete</i>	MT	-	250,41	100%	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
<i>Nemzetközi jelentőségű területek</i>	-	-	-	-	-

1.7 Tervezési és egyéb előírások

1.7.1 Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési terület nem rendelkezik miniszteri rendelettel elfogadott természetvédelmi kezelési tervvel.

1.7.2 Településrendezési eszközök

- 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

- Somogy megye területrendezési terve 15/2004. (XII. 27.) sz. rendelettel elfogadva a Somogy Megyei Közgyűlés által.

- Magyaregres település: 6/2001. (X.16.) önkormányzati rendelet Magyaregres szabályozási tervéről és Helyi Építési SZabályzatáról (Egységes szerkezetben), módosítva a 101/2016. (X.6.) és a 14/2016. (X.16.) önkormányzati rendeletekkel. - Somogyaszaló település: 7/2001. (X.19.) önkormányzati rendelet Somogyaszaló szabályozási tervéről és Helyi Építési SZabályzatáról (Egységes szerkezetben), módosítva a 16/2016. (X.6.) rendelettel és a 93/2016. (X.5.) határozattal.

- Mernye Község Önkormányzata a Település rendezési tervét a 3/2004.(III.12.) sz.. Önkormányzati rendeletével fogadta el.

- Somogyeszi Község Önkormányzata a Település rendezési tervét a 1/2003.(II.20.) sz. Önkormányzati rendeletével fogadta el.

1.7.3 Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési területre a Somogy Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdészeti Főosztály, Somogyvári Erdőtervezési Körzet erdőterve vonatkozik, mely 2014. január 1-től hatályos és 2023. december 31-én jár le.

1.7.4 Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A terület a 404-es kódszámú Zselic-közép-Somogyi Vadgazdálkodási tájegységben helyezkedik el. A vadgazdálkodási terv a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018. (VII.3.) AM rendelet alapján készült. A terv utolsó módosításának dátuma az Országos Vadgazdálkodási Adattár szerint 2018.09.10. A vadászati jogot a Korpadombi Vadásztársaság gyakorolja. A vadgazdálkodási egység kódszáma: 14-352950-404. A vadgazdálkodási üzemterv érvényessége: 2017. 03. 01-től 20 évig (2037. 03. 01-ig).

1.7.5 Halgazdálkodási tervek

A tervezési területet a Somogyeszi Alsó-tó egy kis része (0,4837 ha) érinti. A halastó éves halgazdálkodási tervvel nem rendelkezik.

1.7.6 Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A terület Víz Keretirányelv hazai megvalósítása során elkészített Vízyűjtőgazdálkodási Terv 1-12 Kapos alegységéhez tartozik, közreadta Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2016

A Vízyűjtőgazdálkodási Terv elérhető a vízügyi honlapon:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

1.7.7 Egyéb tervek

- Somogy Megye Környezetvédelmi Programja (2009)

- A Kaposvári Kistérség Területfejlesztési Konceptiója és Programja, Lezárva: 2011. Jóváhagyva: 77/2011.(XII.13.) KTKT határozattal. Készítette: Paktum Iroda

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Tényező jelentősége (H=nagy M=közepes L=kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés)	H	5	Rét-legelő művelési ágú területek elszántása. Érintett jelölő fajok és élőhelyek: vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>). 6240 Szubpannon sztyeppék 6440 Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	H	5	A legeltetés hiánya miatt a gyeppek cserjésednek, elgyomosodtak, diverzitásuk csökkent. Érintett jelölő fajok és élőhelyek: 6240 Szubpannon sztyeppék 6440 Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei
B02	Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is	H	40	Az erdők kedvezőtlen fafajösszetételének és szerkezetének kialakítása és fenntartása, az erdők homogenizálása, a fajkészlet további szegényítése, vágásos erdőkép fenntartása, mezoklíma kedvezőtlen megváltoztatása. Érintett jelölő fajok és élőhelyek: 91E0* *Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>)
B09	Tarvágás	M	40	–A tarvágások az élőhelyek hirtelen eltűnését, a mikroklíma megváltozását, a bolygatásnak köszönhetően inváziós fajok megjelenését okozzák. Az erdészeti tevékenység miatt megváltozott termőhely és az inváziós fafajok (elsősorban fehér akác) (<i>Robinia pseudoacacia</i>) jelenléte következtében őshonos fafajú állományok nevelése gyakran sikertelen, Érintett jelölő fajok és élőhelyek: harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) 91E0* *Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) 91L0 Illír gyertyános-

				tölgyesek (Erythronion-Carpinion) 91E0
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	M	40	Az erdőszerkezet kedvezőtlen alakítása, az erdei mikro-élőhelyek körének szűkítése, az odúlakó és szaproxilofág fajok élőhelyeinek veszélyeztetése. Érintett jelölő fajok és élőhelyek: 91E0* *Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion)
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	L	40	Az erdők homogenizálása, az erdők kedvezőtlen fafaj-összetételének és szerkezetének kialakítása és fenntartása. Érintett jelölő fajok és élőhelyek: harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) 91E0 *Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion)
B20	Növényvédő szerek erdészeti használata	L	45	A rovarölő szerek a kártevők mellett, veszélyeztetik a közösségi jelentőségű és védett rovarfajokat is. A nem szelektív gyomirtók használata a lágyszárú szint diverzitás csökkenését okozhatja. Érintett jelölő fajok és élőhelyek: harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>), vidra (<i>Luta lutra</i>) 91E0 *Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion)
F09	Háztartási / rekreációs létesítményi hulladék/szemét elhelyezése és kezelése	L	1	A tervezési területtel határos M67 közlekedési út mentén tapasztalható illegális szemétkerakás. Érintett jelölő fajok és élőhelyek: 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion)
G08	Hal- és vadállomány kezelése	M	100	Túltartott vadállomány negatív hatásai: taposás, túrás, rágás, hántás, erózió, bolygatás, fafajszelekció, az erdők természetes felújulásának gátlása. A vaddisznók dagonyázása petéző helyeket tesz tönkre, a rókák mocsári teknős tojásokat fogyasztanak. Érintett jelölő fajok és élőhelyek:

				<p>mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) 91E0 *Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) 6240 Szubpannon sztyeppék 6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai 6440 Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei 91L0 Illír gyertyános- tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>)</p>
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	L	2	<p>A felmérés során az erdei utakon quadozást tapasztaltunk Érintett jelölő fajok és élőhelyek: vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) 91L0 Illír gyertyános- tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>)</p>
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	45	<p>Az inváziós fafajok -elsősorban a fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), zöldjuhar (<i>Acer negundo</i>) - terjeszkedése veszélyezteti az élőhelyeket. A magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>) terjedése pedig elsősorban a fátlan jelölő élőhelyeket. Érintett jelölő fajok és élőhelyek: 91E0 *Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) 6240 Szubpannon sztyeppék 6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai 6440 Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei 91L0 Illír gyertyános- tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>)</p>
K04	Hidrológiai áramlás módosítása	M	10	<p>A vízáramlási viszonyok megváltoztatása az élőhelyek kiszáradását, degradációját, megszűnését, jelölő fajok állomány csökkenését okozhatja. Érintett jelölő fajok és élőhelyek: harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>) 91E0 *Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)</p>

				91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion)
--	--	--	--	---

* kiemelt jelentőségű élőhely

A területen kívülről ható veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Tényező jelentősége (H=nagy M=közepes L=kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	M	5	Bemosódás a természetes élőhelyekre. Érintett jelölő fajok és élőhelyek: harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) 6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai 6440 Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei
B20	Növényvédő szerek erdészeti használata	L	45	A rovarölő szerek a kártevők mellett, veszélyeztetik a közösségi jelentőségű és védett rovarfajokat is. A nem szelektív gyomirtók használata a lágyszárú szint diverzitás csökkenését okozhatja. Érintett jelölő fajok és élőhelyek: 91E0 *Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) 6240 Szubpannon sztyeppék 6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai 6440 Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion) harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>)
E08	Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek	L	5	A tervezési területtel szomszédos lesz az épülő M67 autóút, ennek forgalma okozhat majd zavarást. Érintett jelölő fajok és élőhelyek: 91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion)

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1 Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A terület rendeltetése:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve (ahol gazdálkodási tevékenység folyik) a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Fő célkitűzések:

- A gazdálkodással érintett erdőterületeken alapvető természetvédelmi célként fogalmazható meg, hogy a kiemelt jelentőségű jelölő enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (91E0), valamint a jelölő gyertyános-tölgyesek (91L0) állományait minél kedvezőbb természetességi állapotban kell fenntartani. A kedvező helyzet biztosításához - a termőhelyi viszonyoknak megfelelő természetes élőhely-típushoz való közelítés szükségessége mellett - az önfenntartó folyamatok minél teljesebb körű működésére van szükség. Feladatnak tekinthető tehát, az őshonos fafajú, az élőhelytípusnak megfelelő cserje- és gyepszinttel rendelkező, elegyes, vegyeskorú, vertikálisan tagolt, mozaikos, idegenhonos fajoktól mentes, holtfában és mikroélőhelyekben gazdag, idős állományrészeket is tartalmazó erdők kialakítása és fenntartása. Mindezt optimális esetben a folyamatos erdőborítás felé való elmozdulás mellett, drasztikus beavatkozásoktól mentes erdőgazdálkodási megoldásokkal, kíméletes technológiák alkalmazásával lehet biztosítani.

- A tervezési terület erdeinek fenntartása során további szempont a változó klímaviszonyokhoz való alkalmazkodás képességének fenntartása. Az erdőkben mindezek miatt csak olyan kezelési/gazdálkodási tevékenységek végezhetők, amelyek az állományok egészségi állapotának megőrzése mellett képesek az erdei élőhelyek változó (várhatóan melegedő és szárazodó) klíma melletti továbbélését, „adaptálódását” is biztosítani. Változatos szerkezet és fafajösszetétel kialakítása szükséges tehát, és a hagyományos főfafaj-centrikus megközelítés mellett/helyett, hangsúlyt kell, hogy kapjon az elegyfajok nagyobb elegyarányú jelenlétének tolerálása, segítése.

- A tervezési területen belül fontos természetvédelmi cél a természetes dinamikai folyamatok feltételeinek biztosítása, illetve, az azt korlátozó vagy blokkoló hatások minél nagyobb mértékű kiszűrése. Ennek megfelelően, folyamatosan ellenőrizendő az adventív (részben inváziós) lágyszárúak és fásszárúak {különösen az akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*)} jelenléte, területfoglalása, terjeszkedése. Mindezekon felül biztosítandó a kellően alacsony nagyvadlétszám, amely elősegíti az elemeiben teljes, folyamatában hiánytalan, hosszú távon is egészséges faállományt eredményező erdőmegújulást, egyúttal lehetővé teszi az állományok faj-, kor- és térszerkezetének változatosabbá válását.

- A védett növény- és állatfajok állományának, egyedszámának, populációi életképességének megőrzése, különös tekintettel a jelölő szaproxilofág fajokra: szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) és skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), továbbá az öreg, és odvas fákhöz köthető közönséges denevér (*Myotis myotis*) populációjára.

- A tervezési terület számos jó vízellátottságú élőhelyén az ökológiai vízmennyiség biztosítása a Deseda-patak élőhelyrekonstrukciója által, amely stabilizálhatja több jelölő faj állományát pl. réticsík (*Misgurnus fossilis*), tarajos götte (*Triturus cristatus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vidra (*Lutra lutra*) és jelentős kihatással van további üde élőhelyekhez kötődő fajok állományaira is, pl. hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*).

3.2 Kezelési javaslatok

A következőkben a Natura 2000 területen jelölő minősítésű közösségi jelentőségű élőhelytípusok kezelésére és fenntartására vonatkozó természetvédelmi javaslatokat foglaljuk össze. Ezen túl összegzésre kerülnek az egyéb (nem közösségi jelentőségű) élőhelytípusok kezelésére és fenntartására vonatkozó természetvédelmi javaslatok is, továbbá az esetleges rekonstrukciós, rehabilitációs tevékenységek irányainak kijelölése érdekében kitérünk a zömmel idegenhonos fajok által meghatározott élőhelytípusok kezelési kérdéseire is. A kezelési javaslatok természetesen figyelembe veszik a jelölő állatfajok, valamint az egyéb (védett vagy lokálisan értékesnek minősíthető) fajok élőhelyi igényeit is.

A kezelési javaslatok kapcsán fontos kiemelni, hogy a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „*A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.*”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatóként szolgálnak.

A Natura 2000 célok megvalósításához kapcsolódó, gazdálkodáshoz köthető természetvédelmi javaslatokat - kellően konkretizált és rendszerezett irányelv-csomagok kialakítása érdekében - úgynevezett kezelési egységek (KE) szerint dolgoztuk ki. A kezelési egységeket az azonos kezelést igénylő területek alkotják, több szempont alapján elkülönített, az élőhelyi sajátosságokhoz és az állományjellemzőkhöz igazodó, térben lokalizálható egységek, melyek nem követik az ingatlan-nyilvántartási határokat, de sok esetben az erdőrészlet-határokat sem. Az egyes kezelési egységek térben nem feltétlenül egybefüggők, a legtöbb esetben több különálló foltból összeálló, logikai egységek. E megközelítés indoka, hogy a Natura 2000 célok hosszú távú megvalósításához a valós, tényleges állományviszonyokra, valamint az aktuális területhasználati és/vagy gazdálkodási formákra alapozottan megfogalmazott irányelvekre van szükség.

3.2.1 Élőhelyek kezelése

Ebben a fejezetben meghatározásra kerültek elsőként a *gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok*, majd a *gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok* is, amelyek

valamennyi érintett kezelési egységen ajánlottak. Ezt követően a kezelési egységeknél már csak azok a javaslatok jelennek meg, amelyek az általános javaslatokon felül kimondottan csak az adott kezelési egységhez kötődnek.

Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok:

- A fenntartási terv céljainak elérését nem veszélyeztető, és jogszerű, illetve jogerősen engedélyezett tevékenység korlátozás nélkül folytatható.
- A tervezési területen csak természetvédelmi célt szolgáló beruházás engedélyezhető, ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási tevékenységhez köthető beruházás engedélyezése nem javasolt.
- Művelési ág megváltoztatása nem javasolt.
- Új tervezésű elektromos vezetékek tervezése során előnyben kell részesíteni a földkábelek alkalmazását.
- A tervezési területen a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, új nyomvonalú utak kialakítása, szilárd burkolatú vagy új feltáró utak kialakítása természetvédelmi szempontból nem kívánatos.
- A tervezési terület szabadon látogatható, de közösségi és tömegsport-esemény rendezése, valamint technikai jellegű sporttevékenység folytatása nem kívánatos.

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Gyepgazdálkodás

- A gyep művelésű területeken művelési ág váltás természetvédelmi szempontból nem támogatható.
- A természetes szukcessziós folyamatokat időszakonkénti cserjeirtással javasolt visszaszorítani, a legeltetés és kaszálás hiánya miatt az özöngyomok visszaszorítását is rendszeresen el kell végezni.
- A tervezési területen, azokon a gyep művelésű területeken, ahol illegálisan szántó művelést alakítottak ki, az eredeti művelési ág visszaállítása és élőhely rehabilitáció szükséges.

Vízgazdálkodás

- A Deseda-patakban az ökológiai vízmennyiséget biztosítani szükséges a folyóvízben tenyésző jelölő és védett fajok populációinak védelmében.
- A megmaradt vizes és víz által jelentősen befolyásolt, kiemelt jelentőségű élőhelyek pl. égerligetek, mocsárrétek természetesnek megfelelő vízellátását biztosítani kell.
- Az állandó vagy időszakos erdei tavak, vízállások és dagonyák árnyékolását és zavartalanságát biztosítani szükséges.

Erdőgazdálkodás

- Az erdőgazdálkodás során fontos az erdőterületek ökoszisztémaként való kezelése, a faanyagtermelésen túl az egyéb ökoszisztéma-szolgáltatások hosszútávú biztosítására való törekvés.
- A termőhelynek megfelelő, honos állományok esetében a kezelések célja az állományszerkezet változatosságának fokozása vagy megtartása, az elegyfajok védelme illetve megsegítése. Ennek érdekében a fahasználatot térben változó eréllyel, elegyfák visszahagyásával, az odvasodó, csonka, törött, böhöncös egyedek kíméletével szükséges végezni.

- Javasolt a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási módokra való áttérés, a jelölő élőhelyek erdeinek átmeneti, illetve örökerdő üzemmódban való kezelése, különösen a sérülékeny patakmenti vizes élőhelyeken.
- A vágásérettségi korokat a vágásérettségi szakasz felső harmadában javasolt kijelölni.
- A jelölő élőhelyeken a Natura 2000 elsődleges rendeltetés javasolt.
- Már fiatalokú állományok befejező tisztításnál javasolt kiválasztani néhány (kb. 5–10 fa/ha), az átlagosnál természetesebb, terebélyesebb ágrendszerű faegyedet, amelynek felszabadításával (a környező egyedek kivágásával) a későbbiekben még nagyobb koronájú egyed, biotópfa alakítható ki. Az ilyen egyedek kímélete, végül holtfaként is a területen tartása javasolt.
- A beavatkozásokat javasolt a védett és közösségi jelentőségű madárfajok fészkelési idején kívül, augusztus 15. és március 15. között végezni.
- Bármilyen erdőgazdálkodási tevékenység során ügyelni kell a cserje- és lágyszárú szint kíméletére. Az alsószintű gyérítés és cserjeirtás mellőzendő. A cserjeszint és az erdőszéli cserjés sávok megtartása a gerinctelen fauna és a madár fészkelőhelyek megőrzése szempontjából is kívánatos.
- Javasolt a jogszabályban meghatározottnál több, (hektáronként 20-30 m³) álló és fekvő, vastag holt faanyag területen tartása, és hektáronként legalább 5-10 db idős (120 év feletti) faegyed megőrzése. Az idős, odvas, és holt faegyedek megtartása a jelölő társulásokban a fajmegőrzés (xilofág fajok, odúlakók) szempontjából is fontos.
- Tarvágásos véghasználat csak idegenhonos fafajú állományokban javasolt, az őshonos egyedek hagyásfaként, vagy hagyásfacsoportként való visszahagyásával. Hosszútávon az idegenhonos fajokból álló erdők őshonos fafajokból álló, a termőhelynek megfelelő erdőkké alakítása javasolt.
- Magvetéssel, vagy csemetével történő felújítás, pótlás során csak a területen őshonos fafajok használata és a helyi szaporítóanyagok előnyben részesítése javasolt.
- Javasolt kerülni a kitermelt faanyag jó természetességi állapotú gyepeken (nyiladékok, tisztások) keresztül való szállítását és ezeken az élőhelyeken való depózását. Amennyiben a gyepeket érinti a fenti folyamat, úgy szükséges gondoskodni a gyepek helyreállításáról (faanyag, kéreg, fűrészpor maradéktalan elszállítása, talaj elegyengetése).

Vadgazdálkodás

- Natura 2000 élőhelyek jó természeti állapotban tartásával összeegyeztethető, azoknak alárendelt vadgazdálkodás folytatható.
- A tervezési területen a nagyvad állományt az erdőállomány természetes megújulása érdekében jelentősen csökkenteni kell.
- A jelölő fajok állományának védelme érdekében a rókaállomány csökkentése is javasolt.
- A tervezési területen vadászattal kapcsolatos berendezések (szóró, sózó, dagonya, vadetető, tároló stb.) elhelyezését a természetvédelmi kezelővel előzetesen javasolt egyeztetni, a jelölő társulásokban lehetőség szerint kerülni kell újabb vadat vonzó létesítmények kihelyezését.

A területen lehatárolt kezelési egységek:

Egység	Megnevezés	A-NÉR élőhely	Natura 2000 élőhelyek
KE-1	Szántók, roncsolt területek	T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák U5 – Meddőhányók, földdel befedett hulladéklerakók	-
KE-2	Gyepes és fátlan vizes élőhelyek	B1a – Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások B5 – Nem zsombékoló magassásrétek D34 – Mocsárrétek OB – Jellegtelen üde gyepesek OD – Lágyszárú özönfajok állományai H5a – Löszgyepesek, kötött talajú sztyeprétek	6240 Szubpannon sztyeppék 6440 Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei
KE-3	Vízhez kötött erdei élőhelyek	J5 – Égerligetek RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők D5 – Patakparti és lápi magaskórósok	*91E0 Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) 6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai
KE-4	Őshonos fafajú zonális erdők	K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők RDa – Őshonos lombos fajokkal elegyes fenyves származékterdők RDb – Őshonos lombos fajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők P1 – Őshonos fafajú fiatalosok RA – Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok	91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>)
KE-5	Idegenhonos fafajú erdők	S1 – Akác ültetvények S4 – Ültetett erdeifenyvesek P8 – Vágásterületek	-
KE-6	Állóvizek	U9 – Állóvizek	-
KE-7	Utak, vonalas létesítmények	U11 – Út-, vasúthálózat	

1. KEZELÉSI EGYSÉG

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: Szántók, roncsolt területek

A terület délkeleti és északnyugati részén két helyen az egykori gyepeket azok felhagyása után, feltörték, jelenleg is szántóként hasznosítják.

A terület déli végében az M67-es út építése során nagy mennyiségű humusz felhalmozás a és deponálása történt.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett élőhelyek:

T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

U5 – Meddőhányók, földdel befedett hulladéklerakók

Natura 2000 fajok és élőhelyek:

Nincsenek érintett közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Natura 2000 területeken a művelési módok megváltoztatása a természetközeli élőhelyek területének rovására nem támogatható.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet.

Javasolt előírások:

SZ55 - Szántó füves élőhellyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása.

GY107 - Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.

GY109 - A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.

GY112 - Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-i dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.

GY118 - Élőhelyrekonstrukció.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A Deseda-pataktól nyugatra lévő területen a víz elvezetésére mély árkot húztak, amely lecsapolja a megmaradt mocsárrétet is. Sürgető feladat az árok megszüntetése, hogy a korábbi vízháztartási viszonyok rehabilitációja megindulhasson. Szántó művelésű területek élőhely-rekonstrukcióban (SZ55) gyeppé művelésűvé visszaalakítandók.

A kezelési egység területén az M67-es út építése során felhalmozott humusz deponálása történt. Elszállítása után élőhely-rekonstrukciót kell végrehajtani (GY118, GY107, GY109).

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A Natura 2000 területre javasolt általános kezelési javaslatokon túlmenően a kezelési egység területén nem határozunk meg további javaslatokat.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó területeken a jelenlegi művelési mód nem felel meg a művelési ágnak. A művelési mód szántóból gyepre történő megváltoztatása az eredeti állapotok visszaállítását jelenti. A Deseda-patakban tenyésző közösségi jelentőségű fajok a réticsík (*Misgurnus fossilis*) és a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) élőhelyének védelmében a pataktól nyugatra lévő gyeppé művelésű területeknek a szántóterülettel körülvett tervezési területen fontos puffer szerepük van, ezért az élőhelyek eredeti állapotukban visszaállítandók.

Hasonlóképpen emberi zavaró tevékenység következtében alakult ki a kezelési egység területén - az M67-es út építése során - természetközeli élőhelyen humusz felhalmozás. A humusz elszállítása után az eredeti, természetközeli állapotok visszaállítása szükséges.

2. KEZELÉSI EGYSÉG

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: Gyepes és fátlan vizes élőhelyek.

A Deseda-patak és mellékágai, valamint a vízfolyást kísérő nádas, sásos, gyepes területek tartoznak ide, valamint a terület egyetlen kis kiterjedésű löszgyepe.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett élőhelyek:

B1a – Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

B5 – Nem zsombékoló magassárrétek

D34 – Mocsárrétek

OB – Jellegtelen üde gyepesek

OD – Lágyszárú özönfajok állományai

H5a – Löszgyepesek, kötött talajú sztyeprétek

Natura 2000 fajok és élőhelyek:

6240 Szubpannon sztyeppék

6440 Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei
hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)
nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Natura 2000 területre javasolt általános kezelési javaslatokon túlmenően a kezelési egység területén nem határozunk meg további javaslatokat.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet.

Javasolt előírások:

- GY02 - Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
- GY08 - Dobkaszó és talaj meghajtású rendszerek, kezelők használata nem megengedett.
- GY09 - Fogasolás nem megengedett.
- GY10 - Tárcsázás nem megengedett.
- GY13 - Kiszántás nem megengedett.
- GY14 - Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
- GY15 - Tüzpázták létesítése nem megengedett.
- GY22 - Legeltetéssel és/vagy kaszással történő hasznosítás.
- GY24 - A gyepek természetvédelmi szempontú égetéséhez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető.
- GY28 - A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése.
- GY29 - Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
- GY30 - A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése.
- GY31 - A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
- GY80 - A gyepeket évente csak egyszer lehet kaszálni.
- GY103 - Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
- GY107 - Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
- GY109 - A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.
- GY112 - Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.

VA01 - Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén a vizes élőhelyek tekintetében élőhelyrekonstrukciós feladatként tekinthető a Deseda-patak medrének rehabilitációja, természetes vízjárásának biztosítása . A nyugatra néző domboldalban fennmaradt kicsiny kiterjedésű löszgyep esetében a veszélyeztető tényezők kizárására kell törekedni.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok az általános részben kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatokat a területen előforduló közösségi jelentőségű, speciális élőhelyigényű (pl. tápnövény-specifikus) hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) és vöröshasú unka (*Bombina bombina*) jelenléte, valamint a területen megtalálható közösségi jelentőségű élőhelyek természeti értékeinek megőrzésével kapcsolatos célkitűzések indokolják. Továbbá a fenntartási javaslatok kidolgozása során a tervezők tekintettel voltak a nem közösségi jelentőségű, de a terület természeti értékét növelő, az adott élőhelytípusra jellemző fajok (pl. földön fészkelő madárfajok, mint a mezei pacsirta (*Alauda arvensis*) és a citromsármány (*Emberiza citrinella*)) megőrzésére is.

3. KEZELÉSI EGYSÉG

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: Vízhez kötött erdei élőhelyek

Jó és közepes állapotú égerligetek, őshonos fajok alkotta puhafás erdők és a patakot kísérő keskeny magaskórós sáv tartoznak a kezelési egységbe.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett élőhelyek:

J5 – Égerligetek

RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

D5 – Patakparti és lápi magaskórósok

Natura 2000 fajok élőhelyek:

91E0 *Enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai
hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)
vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)
nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
közönséges denevér (*Myotis myotis*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Natura 2000 területre javasolt általános kezelési javaslatokon túlmenően a kezelési egység területén nem határozunk meg további javaslatokat.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény vonatkozó rendelkezései.

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

Somogyvári Erdőtervezési Körzet erdőterve

Javasolt előírások:

E08 - Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).

E09 - A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.

E13 - Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel)

E16 - A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.

E17 - Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.

E23 - A kijelölt egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.

E33 - Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.

E35 - Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonzószámos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.

E57 - Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (javasolt fajok pl.: mézgás éger (*Alnus glutinosa*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), magyar kőris (*F. angustifolia subsp. pannonica*), törékeny és fehér fűz (*Salix fragilis*, *S. alba*), fehér nyár (*Populus alba*), zselnicemeggy (*Padus avium*), szil fajok (*Ulmus spp.*), kocsányos tölgy (*Quercus robur*), vadalma (*Malus sylvestris*))

E74 - Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.

E75 - Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.

E81 - Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.

E85 - A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukciós feladatnak tekinthető a Deseda-patak medrének rehabilitációja, természetes vízjárásának biztosítása.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok az általános részben kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységben az égerligetek és a patakparti magaskórósok kiemelkedő jelentőségű élőhelyek. Az élőhelyek fennmaradását a vízellátottság alapvetően meghatározza. A gazdasági hasznosítás során kíméletes, az élőhely talajára, légyszárú növényzetére és állatvilágára a lehetőség szerinti legkisebb károsító hatást kifejtő módszereket kell alkalmazni, illetve a gazdálkodás térbeli és időbeli rendjének meghatározása során az élőhely értékeire, azok fenntartására figyelemmel kell lenni.

A közösségi jelentőségű fajok közül számos fajnak kisebb-nagyobb állománya tenyészik ezeken az élőhelyeken. Jó vízellátottságú égerligetekben és magaskórósokban hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*) él. Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők lakója a harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*) és az erdőszegélyekben a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) és a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*). A közönséges denevér (*Myotis myotis*) nem kifejezetten élőhelyspecifikus, hanem az élőhely szerkezetére érzékeny faj, tenyészőhelyein olyan öreg és odvasodó fákat igényel, amelyek elszórtan az őshonos fafajú puhafás erdőkben vannak.

4. KEZELÉSI EGYSÉG

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: Őshonos fafajú zonális erdők

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett élőhelyek:

K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek

RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

RDa – Őshonos lombos fajokkal elegyes fenyves származékerdők

RDb – Őshonos lombos fajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

P1 – Őshonos fafajú fiatalosok
RA – Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

Natura 2000 fajok és élőhelyek:

91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion)
*csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*)
harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)
skarlátbogár (*Cucujus cinnabarinus*)
nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
kis apollólepké (*Parnassius mnemosyne*)
díszes tarkalepké (*Euphydryas maturna*)
közönséges denevér (*Myotis myotis*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Natura 2000 területre javasolt általános kezelési javaslatokon túlmenően a kezelési egység területén nem határozunk meg további javaslatokat.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény vonatkozó rendelkezései.

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
Somogyvári Erdőtervezési Körzet erdőterve

Javasolt előírások:

E03 - A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.

E08 - Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).

E09 - A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.

E13 - Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).

E16 - A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.

E17 - Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.

E18 - A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.

E19 - Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.

E26 - Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.

E28 Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.

E47 - Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.

E51 - Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (Javasolt célállomány pl.: gyertyános – kocsánytalan tölgyes; javasolt fajok pl.: kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), csertölgy (*Quercus cerris*), madárcezesnyé (*Cerasus avium*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), mezei és a korai juhar (*Acer campestre*, *A. platanoides*), nagylevelű hárs (*T. platyphyllos*), ezüst hárs (*T. tomentosa*))

E55 - Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.

E57 - Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.

E58 - Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.

E68 - Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.

E71 - A tűzpáztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.

E72 - Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.

E75 - Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.

E82 - Tuskóprizmák, tuskópázták nem létesíthetők.

E83 - Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágú és fás szárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.

E84 - Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.

E85 - A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.

E94 - Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.

VA01 - Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén az őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők, az őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők és az őshonos fafajú keményfás jellegű erdők tekintetében élőhelyrekonstrukciós cél a termőhelynek megfelelő eredeti élőhely (Illír gyertyános-tölgyesek, 91L0) helyreállítása. Ezek az élőhelyeken védett és jelölt fajok telepedtek meg, a helyreállítás során kíméletes

technológiákat kell alkalmazni. A terület egészén a vadlétszámot csökkenteni kell, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse.

Általános élőhelyrekonstrukciós feladatnak tekinthető az őshonos fafajú, az élőhelytípusnak megfelelő cserje- és gyepszinttel rendelkező, elegyes, vegyeskorú, idegenhonos fajoktól mentes, idős állományrészeket és holtfát is tartalmazó erdők kialakítása és fenntartása. Ezt a folyamatos erdőborítás felé való elmozdulás mellett, drasztikus beavatkozásoktól mentes erdőgazdálkodási megoldásokkal, kíméletes technológiák alkalmazásával lehet biztosítani.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok az általános részben kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység lényegében a tervezési terület zonálisnak tekinthető erdőtípusát foglalja magában, amely a terület legnagyobb kiterjedésű Natura 2000 jelölő élőhelye. Természeti állapotának javítása nem csak az élőhely megőrzését, hanem számos közösségi jelentőségű állatfaj fennmaradását is biztosítja.

A harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*) a fiatalabb állományok kivételével üdébb erdőkben sokfelé él. Az idősebb erdőtagokban és azok szegélyein fordul elő a skarlátbogár (*Cucujus cinnabarinus*), a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*). Kifejezetten üde erdők és ligetes állományok szegélyein tenyészik a kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*), a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*). Általánosan elterjedt a csikos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), még az őshonos fafajú fiatalosokban is megtelepedett. A közönséges denevér (*Myotis myotis*) nem kifejezetten élőhelyspecifikus, hanem az élőhely szerkezetére érzékeny faj, tenyészőhelyein öreg odvasodó fákat igényel.

5. KEZELÉSI EGYSÉG

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: Idegenhonos fafajú erdők
Főként ültetett akácok és egy kevés erdei fenyves állomány tartozik a kezelési egységbe.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett élőhelyek:

S1 – Akác ültetvények
S4 – Ültetett erdőfenyvesek
P8 – Vágásterületek

Natura 2000 fajok és élőhelyek:

Nincs érintett faj vagy élőhely.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Natura 2000 területre javasolt általános kezelési javaslatokon túlmenően a kezelési egység területén nem határozzunk meg további javaslatokat.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény vonatkozó rendelkezései.

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

Somogyvári Erdőtervezési Körzet erdőterve

Javasolt előírások:

E19 - Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.

E29 - A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.

E30 - Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.

E47 - Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.

E50 - A vágásterületen történő égetés mellőzése.

E51 - Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (Javasolt célállomány a mélyebb fekvésű, nedves területeken mézgás – égeres, a magasabb fekvésű részeken gyertyános – kocsányos tölgyes. Javasolt fajok: mézgás éger (*Alnus glutinosa*), kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), gyertyán (*Carpinus betulus*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), csertölgy (*Quercus cerris*), madárcseresznye (*Cerasus avium*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), magyar kőris (*Fraxinus angustifolia subsp. pannonica*), mezei és a korai juhar (*Acer campestre*, *A. platanoides*), nagylevelű hárs (*T. platyphyllos*), ezüst hárs (*T. tomentosa*))

E54 - Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.

E62 - Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.

E63 - Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.

E64 - Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).

E65 - Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.

E68 - Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.

E71 - A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.

E72 - Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.

E75 - Kártevők elleni védekezésnél kémélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.

E82 - Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők.

VA01 - Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységet érintően a legfontosabb élőhelyrekonstrukciós beavatkozásnak az idegenhonos és tájidegen erdők területarányának csökkentését tekinthetjük. Különösen fontos ez, a jelölő élőhelyeket képviselő erdők közé ékelődött, vagy azokkal közvetlenül határos idegenhonos erdőrészek esetében. A fafajcserék végrehajtását az idegenhonos erdők véghasználata után, a gazdálkodók forrásainak és a pályázati lehetőségek, támogatások figyelembe vételével, prioritásként kell kezelni.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok az általános részben kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység a tervezési terület idegenhonos fafajú erdőterületeit foglalja magában, amelyek esetében elsődleges cél a tájidegen fafajok eltávolítása és a termőhelynek megfelelő erdőtársulások rekonstrukciója.

6. KEZELÉSI EGYSÉG

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Állóvizek

A terület északi határán található halastó kis része a természetmegőrzési terület határain belül található.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett élőhelyek:

U9 – Állóvizek

Natura 2000 fajok és élőhelyek:

Nincs érintett élőhely.
vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
vidra (*Lutra lutra*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Natura 2000 területre javasolt általános kezelési javaslatokon túlmenően a kezelési egység területén nem határozzunk meg további javaslatokat.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységre nem vonatkoznak természetvédelmi szempontból releváns kötelezően betartandó előírások.

Javasolt előírások:

V14 - A vízi növényzet és a part menti növényzet nem irtható (vágás, nádégetés, cserjék kivágása).

V16 - A meder kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.

V19 - Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető.

V26 - A területen élő és táplálkozó madarak riasztásának időbeli és területi korlátozásait a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a madárriasztási tervnek megfelelően lehet végezni.

V37 - A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 1-ig lehet feltölteni.

V63 - Élőhely-rekonstrukció.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Középtávon el kell készíteni a Deseda-patak élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési tervét (V63), amelyben javasoljuk a szabályozott patakmeder megszüntetését, az eredeti természetközeli állapotok visszaállítását.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok az általános részben kerültek megfogalmazásra.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A folyóvízi élőhelyen a legfontosabb az élőhelyrekonstrukciós beavatkozások, revitalizációs munkák - pályázati lehetőségek, támogatások segítségével történő - elindítása. Hosszú távon csak ez biztosíthatja a vizes élőhelyek természetességi állapotának javulását, a vízi élőhelyhez

köthető közösségi jelentőségű állatfajok, a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*) és vidra (*Lutra lutra*) populációinak fennmaradását.

7. KEZELÉSI EGYSÉG

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: Utak, vonalas létesítmények

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett élőhelyek:

U11 Út-, vasúthálózat

Natura 2000 fajok és élőhelyek:

Nincsenek érintett fajok és élőhelyek.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az egész Natura 2000 területre javasolt általános kezelési javaslatokon túlmenően a kezelési egység területén nem határozunk meg ide sorolható javaslatot.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységre nem vonatkoznak természetvédelmi szempontból releváns kötelezően betartandó előírások.

Javasolt előírások:

GY02 - Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.

E71 - A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.

E72 - Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszíven terjedő fajok visszaszorítására.

E83 - Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágyművelet és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.

VA01 - Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukciós célnak tekinthető az inváziós fás és lágyszárú növények terjedésének megakadályozása, melyet kíméletes technológiákkal kell biztosítani.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok az általános részben kerültek megfogalmazásra.

A kezelési egységhez gazdálkodással kapcsolatos vonalas létesítmények is tartoznak, ezért az alábbi előírások betartását javasoljuk:

- A tervezési területen jelenleg megtalálható földutak nyomvonalának megtartása szükséges, új nyomvonal kialakítása vagy taposása nem javasolható.
- Az esetlegesen szükségessé váló útkarbantartási munkákat a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
- Szilárd burkolatú feltáró út kialakítása a területen természetvédelmi szempontból nem javasolt.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységhez tartozó területek gazdasági és infrastrukturális érdeket szolgálnak, kiterjedésük kicsi, de akár jelölő fajok előfordulási helyei is lehetnek. Hatásuk jelentős lehet az idegenhonos és inváziós fajok terjedésének elősegítésében, a kezelési javaslatok a környező élőhelyek védelmét is szolgálják.

3.2.2 Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok a 3.2.1. fejezetben, a kezelési egység alatt külön pontban kerültek kifejtésre.

3.2.3 Fajvédelmi intézkedések

Közösségi jelentőségű jelölő fajok

A gerinctelen állatfajok védelme elsősorban élőhelyeik védelmén keresztül valósítható meg. **Harántfogú törpecsiga** (*Vertigo angustior*) - Erősen nedvességfüggő üde erdei élőhelyein az egyenletes és magas talajvízszint biztosítása szükséges. Élőhelyein kerülni kell a tarvágást. **Vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) - A tervezési területen a patakmeder rehabilitáció és a felszíni vizek levezetésének elkerülése, a természetes vízdinamikára épülő, sekély vizű élőhelyek kialakulása és a szaporodó helyeken az árnyékoló növényzet elősegítheti az állomány növekedését.

Mocsári teknős (*Emys orbicularis*) - A tervezési területen a patakmeder rehabilitáció elősegítheti az állomány növekedését. Biztosítani kell a tojásrakóhelyek védelmét a rókaállomány csökkentésével.

Vidra (*Lutra lutra*) - A fajvédelem csak nagyobb tájegységi léptékben lehetséges. A tervezési területen a patakmeder rehabilitáció elősegítheti az állomány növekedését.

Egyéb közösségi jelentőségű fajok

Hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*) - Előfordulási helyein a magassásos vegetáció és a megfelelő nedvesség fenntartása a faj fennmaradásának legfőbb biztosítója. Lassan folyó vizek sekély parti zónájának kiszélesítése, illetve annak fenntartása kedvezően hat állomány nagyságára. Kíméletes patakmeder rekultiváció elősegítheti az állomány növekedését.

Skarlátbogár (*Cucujus cinnabarinus*) - A holt faanyag jelenléte elengedhetetlen a faj hosszútávú megőrzéséhez. Előnyös a hagyásfák és a tanúfák megőrzése és a lécek kialakítása az erdőkben.

Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) - A holt faanyag jelenléte a tölgyesekben elengedhetetlen a faj hosszútávú megőrzéséhez. A tölgyesekben talajelőkészítő munkálatoknál tuskózás alkalmazása kerülendő. A faállományban a vegyes korú állományok kialakítása, a sérült, pusztuló, öreg fák helyszínen hagyása, a hagyásfák és a tanúfák megőrzése kívánatos.

Nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) - A holt faanyag jelenléte a tölgyesekben elengedhetetlen a faj hosszútávú megőrzéséhez. A tölgyes állományok területének növelésével a faj élőhelye is növelhető. A tölgyesekben talajelőkészítő munkálatok esetében tuskózás kerülendő. Csökkenteni kell a vaddisznó állományát, mert rendszeresen kitérja a lárvákat.

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) - A patakmeder rehabilitációval csökkenthető az élőhely talajvízszintjének csökkenése. Élőhelyein a legeltetés kívánatos, de ügyelni kell arra, hogy a területen tartott állatok száma lehetővé tegye a mozaikosságot. Kezelés hiányában a szukcesszió előrehaladását kell csökkenteni és stabilizálni az élőhelyi állapotokat.

Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) - A faj számára létfontosságú az üde erdei szegélyek mentén a körissel elegyes erdők és azok természetközeli aljnövényzetének állapota. A szegélyekben kezeléssel vissza kell szorítani az inváziós gyomok terjedését. Napsütötte, virágokban gazdag szegélyek kialakítása és ligetes struktúra fenntartása javasolt. A nem szelektív rovarölő szerek alkalmazása az erdészeti kártevők irtására kerülendő.

Csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*) - A faj megőrzése élőhelyének megőrzésével biztosítható. Fontos az inváziós növényfajok terjedésének megakadályozása az erdei alj- és szegélynövényzetben

Réticsík (*Misgurnus fossilis*) - Amennyiben a szabályozott patakmederben szabályozási munkálatokat végeznek, azokat természetvédelmi szakembernek kell felügyelnie. Mindig csak féloldalas kotrási munka engedélyezhető. A patakmederben mindig biztosítani kell az ökológiai állapotoknak megfelelő vízszintet.

Közönséges denevér (*Myotis myotis*) - A fajvédelme szempontjából kiemelten fontos az idős és odvas faegyedek megtartása az erdőterületeken.

3.2.4 Kutatás, monitorozás

A közösségi jelentőségű élőhelytípusok a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) alapján monitorozásra javasoltak. Tehát az enyves éger alkotta ligeterdők, láperdők (91E0), illír gyertyános-tölgyesek (91L0), hidrofil magaskórós szegélytársulások (6430), ártéri mocsárrétek (6440), pannon lejtősztyepek (6240) állapotának, kiterjedésének rendszeres nyomon követése szükséges. A természeti állapot változását az adventív és inváziós fajok állományváltozásai is jelzik, ezek vizsgálata az aktuálisan szükséges kezelések meghatározása szempontjából is fontos.

A közösségi jelentőségű állatfajok közül a harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*), skarlátbogár (*Cucujus cinnabarinus*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), réticsík (*Misgurnus fossilis*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*) populációinak alapállapot szintű számszerűsített állomány felvétele javasolt, majd ezeket a felméréseket 3-5 évente javasolt megismételni a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) mintavételi módszertana szerint.

3.2.5 Melléletek

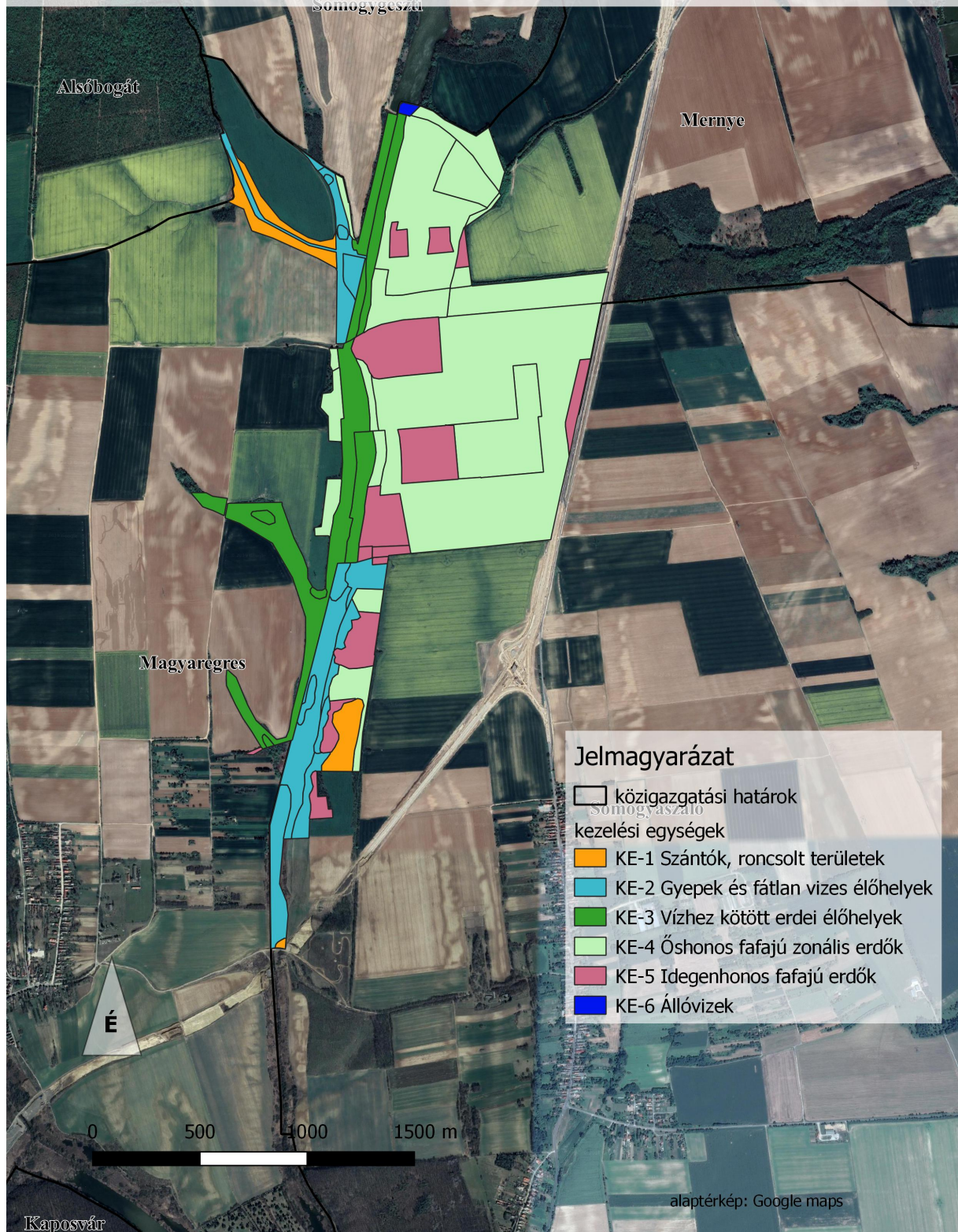
Térképek

1. A Mernyei-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület áttekintő térképe
2. A Mernyei-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület kezelési egységeinek térképe

A Mernyei-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20019) kezelési egységeinek térképe (2019)

Somogyország

3.3 A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Mernyei-erdő (HUDD20019) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó.

A tervezési terület 100%-ban a nemzeti ökológiai hálózat magterület övezetének része. Tulajdoni viszonyokat tekintve a tervezési terület döntő többségében (90,08%) magántulajdonban van. Az állami tulajdon 9,32%, az önkormányzati tulajdon 0,6%.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1 Agrártámogatások

3.3.1.1 Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A jelenlegi uniós költségvetési ciklusban (2014-2020) a Közös Agrárpolitika (KAP) támogatásai közül az alábbiak relevánsak a területen. Az I. pillérből (Közvetlen támogatások):

Az Európai Unió által finanszírozott egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme - SAPS) a föld hasznosításától függetlenül igényelhető a közösségi jogszabályok által meghatározott területekre, hazánkban azokra a gyepek és szántó területekre, melyek a MePAR rendszerben támogatható területeként vannak nyilvántartva (a Natura 2000 kijelöléstől ez független). A SAPS igénybevételenek jelenleg hatályos szabályait az *Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás, valamint az ahhoz kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatás igénybevételevel kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 5/2015. (II. 19.) FM rendelet* tartalmazza. A támogatások adott évi igénybevétele, azaz az egységes kérelem benyújtásával kapcsolatos eljárási szabályokról minden évben új rendelet jelenik meg. A gazdálkodónak az összes bejelentett területét a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak megfelelően kell művelnie és megfelelő környezeti állapotban kell tartania. Ezeknek a feltételeknek a teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH), külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, helyszíni bejárással ellenőrzi.

Az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás (zöldítés) célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők nagyobb mértékben járuljanak hozzá a környezeti és természeti erőforrások megőrzéséhez. A támogatás igénybevételenek részletes feltételeit az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételenek szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet tartalmazza.

A II. pillérből (Vidékfejlesztési támogatások) a területen elsősorban az alábbiaknak lehet relevanciájuk:

1.) Kötelező földhasználati előírások ellenértékéként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések, csak igénylés esetén járnak (az állami szervezetek kivételével-, a következő jogcímen:

– A 269/2007. (X. 18.) Korm. sz. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a Natura 2000 területek gyepeire vonatkozóan, ezért a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe: VP4-12.1.1-16 - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

A tervezési területen kb. 70 ha a támogatható gyepterület, de nem jellemző a hasznosításuk.

– A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben levő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől a faállomány korától és összetételétől függ: VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések.

A tervezési területen mintegy 155 ha a támogatható erdőterület.

2.) Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások közül költségvetési ciklus végéhez közeledve pillanatnyilag kevés a még nyitott pályázat, a következők érhetők el a területen (az állami szereplők kivételével):

Az erdőterületekre vonatkozóan erdő-környezetvédelmi kifizetések vehetők igénybe: VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

A területet érintő MEPAR blokkok (2019):

Blokkazonosító	Teljes terület (ha)	Támogatható terület (ha)
REJ35-8-15	3,4891	3,2828
REKJC-X-15	3,1352	2,2266
RUVCP-U-15	96,8981	91,8624
RKE9Y-A-15	0,8862	0,3478
RDHPY-M-15	9,4506	0
R263Y-C-15	39,745	35,9292
RFEH9-U-18	50,897	26.894
RFAWY-Q-15	1,736	0
RUE9Y-L-15	1,364	0.9109
RUPKP-V-15	107.0318	104,3981
RT1FJ-V-15	255.0648	241.3961

3.3.1.2 Javasolt agrártámogatási rendszer

A jelenleg elérhető erdészeti támogatások nem elégségesek ahhoz, hogy a Natura 2000 erdőkben a gazdálkodás szorosabban illeszkedjen a természetvédelmi elvárásokhoz. A támogatási rendszerben a jelenleginél sokkal nagyobb szerepet kell biztosítani az agresszívan terjedő idegenhonos fajok elleni védekezésnek, a tájidegen fajú erdők fajokcserejének (KE-5), valamint a természet szerű, különösen a folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodási módok terjedésének (KE-3, KE-4).

Támogatni szükséges a gazdaságilag nem hasznosítható területek, a mozaikos élőhelyek, vizes élőhelyek fenntartását is.

3.3.2. Pályázatok

Természetvédelmi jelentőséggel (is) bíró pályázatok:

Jelenleg a tervezési területet érintő természetvédelmi jelentőséggel bíró pályázat nincs folyamatban.

3.3.2 Egyéb

A tervezési terület fenntartásával és kezelésével kapcsolatban egyéb további javaslatot nem teszünk.

Nyilatkozat

A HUDD20019 Mernyei-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUDD20019 Mernyei-erdő Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2019. november 27.